

Szemes Béla

Átigazított Shakespeare-vígjáték bemutatója a Hevesi Sándor Színházban

A drámairodalom klasszikusaiként közismert – alkotásaikkal a műnemben kánonként számon tartott –, szerzők darabjainak műsorra tűzése mindig különleges kihívást jelent egy-egy színtársulatnak, hiszen a néző számára ismert, különböző rendezői interpretációban bemutatott művekhez viszonyítva, az újszerű dramaturgiai megoldások, a megszokottól eltérő színpadi formanyelv alkalmazása, és az egyedi (többnyire aktualitásra törekvő) üzenet közvetítése együttesen garantálhatja a sikert.

A zalai társulat az idei évadzárást megelőző új nagyszínpadi bemutatóján, az angol reneszánsz dráma- és színházteremtő egyéniség, Shakespeare korai drámaírói korszakában (feltehetően 1592-ben) írott darabját, a *Makrancos hölgy (avagy a személyiség megzabolázása)* című vígjátékot – Verebes István átdolgozásában és rendezésében – állította színpadra. A rendező, a több magyar fordítás közül (Lévay József, Nádasdy Ádám), adaptációjában Jékely Zoltán szövegét használta fel. Miközben rendezői elképzelésének alapelvéül meghagyta a mű ere-

deti történetét, a shakespeare-i színház néhány hagyományára építkező, sajátosan értelmezett, korszaktól független egyetemes üzenetet hordozó, mégis alapvetően napjaink viszonyaira hangszerelt koncepciót valósított meg. Verebes „beavatkozása nyomán” nem csupán az írott darab eredeti szerkezetének – többek között a keretjáték színeinek elhagyása –, az előadás dramaturgiájának, a színpadi szöveg egyszerűsített nyelvi átalakításának tényszerűségét érzékelhetjük, de markánsan a személyisége és egyénisége megvédéséért „harcoló” nő, valamint az annak megtörésére szegődött férfi karakterével szembesülhetünk. A „konfliktusos dráma” fő vonulatának a művet meghatározó, kizárólagos középpontba emeléséből, a reneszánsz korabeli angol színház meghatározó sajátosságainak elhagyásából, az egyetemességből a korunkra hangoltság alapvető „túlhangsúlyozottságából” fakadóan, a rendező felfogása és darabátdolgozása meglehetősen eklektikusra sikeredett. Aminek következményeként, az előadás dramaturgiai lecsupaszítása mellett, a shakespeare-i

történet színpadi dialógusai túlságosan köznyelvre, adott esetben napjaink nyelvi stílusának igénytelenségére korlátozódtak.

Tartalmilag Verebes két szárra sűrítette (szűkítette) a cselekményt, amelynek meghatározó eleme, „a makrancos hölgy”, Katalin és Petruchio kapcsolatának középpontba állítása, valamint az apai intelmekre szófogadóan reagáló lánytestvér, Bianca személyiségének, viszonyainak bemutatása. A két felvonásra komponált színpadi előadás története Padovában játszódik, ahova –mindenekelőtt „a tudás” és a „boldogság” megszerzésének szándékával – megérkezik Traiano társaságában Lucentio, ifjú „pizai” nemes, hogy megszerezze Baptista Minola lányának, Biancának szerelmét, akinek kezére pályázik a helybéli, páduai polgár, Gremio, valamint Hortensio is. Az események fő vonulatát azonban, a „makrancos hölgy”, Kata és kérije, a veronai nemes, Petruchio között kialakult viszony teremti meg. Petruchio, ugyanis azzal, hogy a lány férjévé válik, különböző etapokon keresztül, megkezd a „makrancos hölgy” akaratos, autokratikus személyiségének „megtörését”. A darab cselekmé-

nye végső soron Petruchio győzelmével zárul: a makrancos hölgy erős karaktere a férje akaratát kiszolgáló, engedelmes feleség viselkedésévé szelídül. Verebes sajátos rendezői koncepciója a puritán díszletelemek (Mira János munkája) alkalmazása mellett, Gadus Erika jelmeztervező ötletei alapján, színes álarc mögé rejtőztetett (inkább az olasz színjátszásban domináns) figurák és a mai (Petruchio színrelépésekor öltönyös, Katalin mindvégig köznapi viseletű) jelmezek kettősségére épült.

Az egyes figurákat megjelenítő színészek játéka alapvetően megfelelt az azokra jellemző és a nézői elvárásoknak megfelelő követelményeknek.

Az apaszerepet betöltő Balogh Tamás (Baptista Minola alakjában) sajátosságosan egyéni alakítást vállalt magra, amelynek hitelessége nem hagyott kétséget bennünk. Az előadás főszereplőiként azonban mégiscsak Sztarenki Pál (Petruchio) és Pap Lujza (Katalin) kettősét jegyezhetjük. Sztarenki a „makrancos” hölgy akaratoságát megtörő, tudatosan felépített cselekvési technikájával aratott emlékezeteset, míg Pap Lujza a másokhoz fűződő viszonyainak ritmikai váltásaival jutott el egyéniségének, magaviseletének radikális átalakulásához. Kettejük meghatározó alakításával egyetemben Grumio szerepében Kiss Ernő, Gremio személyének életre keltésében Szakály Aurél, Bianca figurájában Kátai Kinga, a Hortensio szerepét eljátszó Barsi Márton, illetve a Lucentio és Tranio alakját megformáló Mihály Péter és Bellus Attila színpadi alakítását szükséges megemlítenünk.

A Hevesi Sándor Színház társulata ezúttal klasszikus darab bemutatására vállalkozott. A rendező Verebes István azonban „túlhangsúlyozta”, sőt a férfiszerep dominanciájának prioritásával megalázóan mélyre süllyesztette a női egyéniség tiszteletét. A shakespeare-i darab korunkra hangoltságával így a karakteres színészi alakítások, a hagyományos és a modern elemek ötvözése ellenére sem ajándékozott meg a tökéletes előadás élményével.